

як і для внутрішніх третейських судів, так і для міжнародного комерційного арбітражу притаманний їх поділ на інституційні та ad hoc.

Проте критеріями розмежування міжнародного комерційного арбітражу та третейського суду є: по-перше, суб'єктний склад сторін арбітражної угоди і, відповідно, сторін спірних правовідносин; по-друге, характер спірних правовідносин (мають вони внутрішньогосподарський чи зовнішньоторговельний характер); по-третє, можливість або неможливість застосування в процесі розгляду спору іноземного закону для визначення прав і обов'язків сторін і вирішення спору; по-четверте, різного правового режиму виконання арбітражних рішень.

Отже, що не дивлячись на велику кількість підходів до вирішення згаданої проблеми, прогресує тенденція до все більшого визнання значущості іноземного імперативного законодавства в арбітражі. Разом з тим, арбітражна практика свідчить про відсутність вичерпного переліку критеріїв, які використовуються арбітрами при вирішенні питання про застосування іноземних імперативних норм. Проте аналіз цієї практики дозволяє зробити висновок про відсутність виключного переліку критеріїв, які використовуються арбітрами для визначення можливості застосування іноземних імперативних норм.

Джиба В.В.

курсант 3 курсу ФПФПМГБ

ННІПФПМГБВВ НАВС

Науковий керівник: Галай А.О.

кандидат юридичних наук, доцент

ЮРИДИЧНА КЛІНІКА ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ЗАСІБ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПРАВНИКІВ

Система вищої юридичної освіти в Україні нині набуває нового змісту і змінюється відповідно до нових суспільних потреб. Необхідність здійснення правової реформи, створення ефективної системи правового забезпечення в різних сферах суспільного життя, підвищення якості нормотворчої, правоохоронної та правозастосовної діяльності, – все це висуває нові вимоги до рівня підготовки правників у вищих навчальних закладах.

Актуальним завданням стає пошук інноваційних форм і методів підготовки юристів: від розроблення і введення в навчальні плани нових перспективних дисциплін до впровадження інноваційних методик викладання правничих наук. Заслужують на увагу механізми та новітні технології, які допомагають готувати висококваліфікованих, конкурентоспроможних правників, здатних виконувати складні науково-дослідні, фахово-прикладні й творчі завдання.

На сьогодні проблема практичної фахової підготовки вітчизняних правників є однією із проблем, що знаходить своє місце у сфері юридичної

освіти. Спеціалістів такого класу, які зможуть і будуть мати бажання якісно надавати правову допомогу громадянам, які потребують такої допомоги та захищати їх права та свободи. На превеликий жаль, навчання пронизане умоглядним змістом, що формує в більшій мірі абстрактне уявлення студента про майбутню роботу. Тому найчастіше випускники навчальних закладів, котрі переходять до практики повинні буквально перенавчатися, адаптуючись до реальних умов праці.

Особливе значення у процесі фахової підготовки юристів останнім часом набули *юридичні клініки*, що започаткували свою діяльність ще з 1996 року у низці ВНЗ. Їх головною метою є підвищення рівня та якості підготовки фахівців в галузі юриспруденції шляхом залучення студентів до науково-практичної діяльності. Робота в клініці сприяє формуванню самостійної творчої особистості, дозволяє студентам, зокрема з особливими потребами інтегруватися в професійне середовище. Практична діяльність дає можливість кожному студенту здобути навички роботи з громадськістю, вміння швидко орієнтуватися у правовій базі і використовуючи необхідні матеріали давати змістовну відповідь на запити населення з різних галузей права.

Ідеї юридичної клінічної освіти виникли ще у середині ХІХ ст. як відповідь на потреби в набутті навичок практичної роботи студентами-правниками і з цього часу досвід роботи таких практично-орієнтованих відділень юридичних факультетів поширюється у цілому світі. У сучасній юридичній освіті визначення положення юридичних клінік стало причиною багатьох дискусій та являється предметом досліджень українських та іноземних науковців та практиків.

Зважаючи на те, що освітня модель, яка нині діє в нашій країні, спрямована на засвоєння студентами інформації в основному у вигляді теоретичних знань. А сучасний ринок праці все більше висуває вимоги не до конкретних знань, а до практичних навичок та компетенції фахівців. Тому у цьому аспекті “клінічна освіта” як метод надання студентам необхідних знань та вмінь виконує наступні завдання:

- надання студентам юридичної клініки можливості набуття навичок практичної діяльності за фахом;
- створення місць для проходження студентами навчальної та виробничої практики;
- забезпечення можливості спілкування студентів під час навчального процесу з фахівцями – практикаками судових і правоохоронних органів та органів місцевого самоврядування з питань їх діяльності;
- створення ефективного механізму обміну інформацією між населенням, засобами масової інформації та юридичною клінікою, що дозволять оперативно реагувати на практичні проблеми громадян.

Фундаментальною особливістю клінічної юридичної освіти є методики викладання, які використовуються в її межах. Суть цих методик, з деякими відмінностями зводиться до того, що студентам пропонується дослідити не підготовлені завдання, а конкретні правові ситуації із життя. При цьому вони

безпосередньо працюють з учасниками відносин, що є предметом розгляду, отримуючи весь об'єм фактичних обставин справи з перших рук. Студенти вчаться визначати проблему, аналізуючи її не тільки із юридичної точки зору, але із людської, і, що не менш важливо, чисто із практичної. Тобто вчаться розробляти і здійснювати план дій, необхідних для вирішення виявленої проблеми. Саме в клініці студенти знайомляться з реальними проблемами юридичної практики, безпосередньо застосовують набуті знання, формують свої професійні і особисті якості як майбутніх юристів. "Клінічна юридична освіта" виникла в якості відповіді на проблему невідповідності випускників навчальних закладів до практичного застосування правових знань.

Тобто, навчальні цілі клінічної юридичної освіти часто визначаються як розвиток деяких конкретних навичок юриста (наприклад проведення інтерв'ю з клієнтом, надання поради, проведення переговорів), розвиток навичок з письмового і усного викладу своєї позиції, розвиток аналітичних здібностей (наприклад, обрання рішення проблеми, формування гіпотез та їх перевірка). Цим навичками, як правило, приділяють небагато уваги під час традиційної навчальної програми в університетах. Такі навчальні орієнтири юридичної клініки сприяють підготовці студентів-юристів як компетентних та таких, які дотримуються етичних стандартів захисників.

На основі вищесказаного можна узагальнити основні переваги клінічної юридичної освіти, до яких можна віднести:

➤ важливе значення ця форма навчання має звичайно ж для студентів, адже саме вона сприяє в набутті досвіду практичної роботи, складанні процесуальних документів; розумінні засад застосування норм національного законодавства; розвитку власних організаторських навиків, формуванні механізму самоорганізації студента; розвитку навиків спілкування із клієнтами, правоохоронними та судовими органами, органами державної влади та місцевого самоврядування і правозахисними організаціями; розвитку навиків діловодства і комп'ютерної обробки документації;

➤ свої переваги «Юридична клініка» має і для викладачів, адже надає можливість науково-педагогічним працівникам провадити практичну юридичну діяльність, постійно підвищувати свій професіоналізм, використовувати цікаві та практично орієнтовані методики викладання правових дисциплін, а також робити наголос на розвитку міждисциплінарних зв'язків, які виникають при розгляді кожної конкретної справи;

➤ для ВНЗ юридичні клініки є справою престижу та іміджу, адже ефективна юридична клініка є надійним зв'язковим елементом відносин вищих навчальних закладів із суспільством та державою;

➤ клінічна юридична освіта може мати позитивний вплив на загальну якість навчання праву в університетах. Зустрічі з реальними клієнтами та обговорення реальних проблем розвивають інтерес студентів до правових питань, заохочуючи їх бути активнішими та вчитися більш старанно. Намагання вирішити реальні справи замість простого процесу

запам'ятовування правових норм допомагає студентам розвивати критичне мислення – навичку, яку вони використовуватимуть під час навчання і надалі;

➤ нарешті, клінічна освіта дає студентам можливість познайомитись з тим видом юридичної практики, якою вони хотіли б займатись в майбутньому, або на етапі навчання поставити навіть питання, чи вони взагалі хочуть бути юристами, що дозволить їм відкоригувати належним чином їхнє навчання. Під час навчання в умовах юридичної клініки вони відкривають свої сильні та слабкі сторони ще до закінчення навчання. Завдяки такому навчанню студенти мають змогу працювати зі своїми викладачами для трансформації своїх недоліків у переваги.

Литвин І.Ю.

курсант 2 курсу ФПФПМГБ

Науковий керівник: Тригубенко Г.В.

доцент кафедри конституційного

та міжнародного права НАВС

кандидат юридичних наук

НАСИЛЬСТВО В СІМ'І: ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ

Насильство в сім'ї є однією з найбільш гострих і розповсюджених соціальних проблем. Відсутність чітких визначень, вичерпної інформації про масштаби і причини застосування сили, шляхи подолання проблеми створюють перешкоди для зусиль, спрямованих на боротьбу з цим явищем. У багатьох країнах фахівці з юриспруденції вважають, що домашнє насильство займає одне з перших місць серед тих видів злочинності, відомості про які рідко доходять до правоохоронних органів. Вперше на світовому рівні проблема сімейного насильства була висвітлена та актуалізована завдяки активним спільним діям міжнародного руху на захист прав жінок, оскільки саме жінки становили найбільш уразливу та незахищену групу, що страждала від насильницьких дій з боку членів своєї родини.

Насильство в сім'ї - будь-які умисні дії фізичного, сексуального, психологічного чи економічного спрямування одного члена сім'ї по відношенню до іншого члена сім'ї, якщо ці дії завдають йому моральної шкоди, шкоди його фізичному чи психічному здоров'ю. Відповідно до Закону України «Про попередження насильства в сім'ї» насильство буває фізичним, сексуальним, психологічним чи економічним. Насильство в сім'ї може бути вчинено тільки членом сім'ї.

Жертва насильства в сім'ї – член сім'ї, який постраждав від фізичного, сексуального, психологічного чи економічного насильства з боку іншого члена сім'ї. Жертвою насильства є будь-який член сім'ї, якому діями іншого члена цієї сім'ї спричинена матеріальна або нематеріальна шкода, тобто